

РЕЦЕНЗИЯ

на материалите за конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“
по професионално направление 2.1. Филология,
обявен от Кирило-Методиевския научен център към БАН за нуждите на секция
„Кирило-Методиеви извори и традиции“ и обнародван в ДВ, бр. 36/27.04.2018 г.
Рецензент: проф. д-р Мария Антонова Спасова, член на научното жури, назначено със
заповед № 118 от 15.06.2018 от Директора на КМНЦ

Единствен кандидат по обявения от Кирило-Методиевския научен център към БАН конкурс за „професор“ по професионално направление 2.1. Филология (ДВ, бр. 36/27.04.2018) е доц. д-р Веселка Неделчева Желязкова.

Документацията на участника в конкурса е изрядна, представените материали отговарят на изискванията на ЗРАС РБ при участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“. Нарушения по процедурата на конкурса не са допуснати.

Биографични данни

Образование, научно и професионално развитие на доц. д-р Веселка Желязкова:

1983: завършва висше образование в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност Руска филология, II специалност – Английски език; специализация – Библиотекознание и научна информация.

1995: СУ „Св. Климент Охридски“: получава научната степен „кандидат на филологическите науки“ (=„доктор по филология“);

2003: БАН, КМНЦ: научно звание „старши научен сътрудник II ст.“ (=доцент)

1983–1984: 73 ЕСПУ, учител;

1984–1991: СУ „Св. Климент Охридски“, проучвател;

1996–1998: БАН, Институт за български език, научен сътрудник II ст.;

1999–2003: БАН, Кирило-Методиевски научен център, научен сътрудник I ст.;

2003 и по настоящем: БАН, Кирило-Методиевски научен център, доцент.

Научни трудове

Доц. д-р Веселка Неделчева Желязкова участва в конкурса за академичната длъжност „професор“ с научните си публикации от периода 2003 (хабилитиране като „доцент“) до 2018 г., които включват изследвания по основната тема

„Старобългарският превод на Книга Изход“ (в две части), както и със значителен брой други публикации извън основната тема.

Част 1. Езиково-текстологични изследвания:

15 статии и студии [14 излезли от печат (№ 1 – № 14) и една под печат (№ 15)], публикувани на български, руски и английски език и отпечатани в специализирани научни списания и сборници в България, Русия, Израел, Италия, Литва, Полша и САЩ;

Част 2. Издаване на старобългарски текстове и на речници:

Наборно издание на текста на книга Изход по ръкопис № 3 от сбирката на Е. Барсов в Държавния исторически музей в Москва (ръкопис, 153 стр.) (№ 16); Старобългарско-гръцки речник (ръкопис, 212 стр.) (№ 17); Гръцко-старобългарски речник (ръкопис, 70 стр.) (№ 18).

Тези 18 публикации са тематично и съдържателно обединени и са налице всички основания да бъдат разглеждани като монографично изследване, неиздадено като книга (общ обем 628 стр.). Това е законосъобразно и отговаря на условията и изискванията в ЗРАС РБ за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“¹.

Освен научните разработки по основната тема, към материалите за участие в конкурса В. Желязкова е представила и други публикации от периода 2003–2018 г.:

три книги (№ 19–№ 21) в съавторство, с точно разграничение на частите, които са нейна разработка; две от трите книги са издадени в чужбина и са резултат от участието на Веселка Желязкова в Международен научен проект на РАН, ИРЯ и БАН, КМНЦ, финансиран от Руския национален хуманитарен фонд (№ 20 и № 21);

10 студии и статии на български и руски език, публикувани в български и чуждестранни периодични издания и сборници (№ 22 – № 31);

рецензии, обзори (№ 32– № 33; № 35 – № 42); една *персоналия* (№ 34);

научно-популярни статии (№ 43 – № 45);

превод от църковнославянски на руски език (№ 46).

ПУБЛИКАЦИИ ВЪРХУ СТАРОБЪЛГАРСКИЯ ПРЕВОД НА КНИГА ИЗХОД

Част 1. Езиково-текстологични изследвания

---

¹ Конкурсът за академична длъжност „професор“ за нуждите на КМНЦ е обявен на 27.04.2018 г., т.е. преди излизането на Постановление № 122 от 29 юни 2018 г. за допълнение към Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Р България, обнародвано в ДВ. бр. 56 от 6 юли 2018 г., влязло в сила на 06.07.2018 г.

Темата „Старобългарският превод на книга Изход“ е част от мащабния проект на Кирило-Методиевския научен център „Старобългарският превод на Стария завет“, който включва проучването и критичното издаване на ветхозаветните книги. Публикуваните вече *Книга на дванадесетте пророци с тълкувания* (Златанова 1998), *Книга на пророк Иезекиил с тълкувания* (Тасева, Йовчева 2003) и *Старобългарско-гръцки указател към Книгата на пророк Иезекиил* (Илиева 2013) разработват и утвърждават методологията за текстологично и лингвистично изследване на старобългарския превод на Стария завет и принципите за осъществяване на критично издание на отделните старозаветни книги. Като участник в проекта „Българската ръкописна традиция на Стария завет (XIV–XVI век) доц. Веселка Желязкова прилага същата методология в работата си по проучването на старобългарския превод на Книга Изход и същите принципи в подготовката на текста за критично издаване. Познава трудовете на руските слависти върху славянския превод на Библията, а работата ѝ по избраната тема се предшества от критичен прочит и преглед на най-важните публикации върху славянския превод на Осмокнижието, Петокнижието и конкретно на Книга Изход. Библиографската ѝ осведоменост както за старите, така и за най-новите публикации по проблемите на славянска текстология и лингвистика е респектираща.

В петнайсетте студии и статии върху старобългарския превод на Книга Изход, написани на български, руски и английски език, са обхванати и разработени теми и проблеми, които в съвкупност по обем и съдържание са равностойни на монографично изследване. И въпреки че са осъществени през периода 2005–2018 г. и на пръв поглед не следват структурата и съдържанието на предварително съставен план за монография, достатъчно е 15-те публикации да се „реорганизируют“ по последователност и свързаност на проблемите, разработени в тях, за да стане видно, че са равностойни на цялостно изследване. Тезите и концепциите, разработени в публикациите върху Книга Изход, биха могли да се систематизират в следната примерна структура:

- обосновка на избора на старобългарския превод на Книга Изход като *обект* на проучването; очертаване на значимостта на темата за славистиката и библеистиката като част от мащабния проект за проучване и критично издаване на старобългарския превод на Стария завет (№ 1, № 2, № 10);
- *богослужбна* и *небогослужбна* разновидност на Книга Изход и съотношението между тях, история на проучванията по тази тема и критичен преглед

на публикациите; допълване на археографската справка с ръкописи, съдържащи преписи на Книга Изход (№ 1, № 2, № 11);

- „Тълковните“ заглавия на библейските книги в различните преписи като вторичен текстологически параметър за групирането им по редакции (№ 8);

- *богослужебна* разновидност на старобългарския превод на Книга Изход: четения от Книга Изход в *Паримейника* [архаичен превод на 16-те паримии, варианти и редакции на архаичния превод, късен нов (руски) Паримейник] (№ 2; № 11);

  - четения от Книга Изход в *Минея* (№ 7);

  - четения от Книга Изход в *Триода* (№ 14);

- *небогослужебна* разновидност на старобългарския превод на Книга Изход (пълен, чети-превод); *южнославянска* и *източнославянска* редакция на пълния превод (№ 10; № 11);

- текстологически и лингвистични основания за отделяне на *две разновидности* на южнославянската редакция, представени в група А. *влахо-молдавски* преписи, които възхождат към търновски протограф, и в група Б. *западнобългарски* и *сръбски* преписи, езиково по-близки до ранната руска редакция, (№ 2, № 8, № 10);

- текстологически и лингвистични *основания* за избора на най-стария препис на Книга Изход – ръкопис № 3 от сбирката на Е. Барсов, Държавен исторически музей в Москва, 80-те – 90-те години на XV век като основен за изследването на текстовата на старобългарския превод и за критичното издание на Книга Изход (№ 1; № 2);

- правописни и фонетични особености на преписа Барс3, отражение на езиковите норми на търновската книжнина след реформата на Патриарх Евтимий (№ 1);

- текстологическият „препъни-камък“ на Петокнижието – Изх. 25–31/Изх. 35–40: две описания на скинията с пропуск в гръцките ръкописи, който е „решен“ в славянския превод чрез нов пропуск и вмъкване на друг текст, т.е. проблемът е задълбочен (№ 5);

- текстологически успоредици на текста за одеждите на първосвещеника в Книга Изход, в Симеоновия сборник и в Хрониката на Георги Амартол – важно свидетелство за старобългарската преводаческа практика и за историческото развитие на езика (№ 4);

- изследване на лексикалните пластове в превода на Барс3: наличие на лексика, характерна за ранните преводи на богослужебни текстове, и категоричен превес на преславската лексика (№ 3);

- лексикално-семантични групи, начини за номинация при названия за лица чрез суфиксация с продуктивни и слабо продуктивни суфикси, със суфикса *-ичъ*, заимстван от народната реч (№ 6, № 8), субстантивна употреба на прилагателни и причастия (№ 9, № 13), славянските еквиваленти на гр. *ἀποσκευή* и семантичната ѝ трансформация, развитие на семантиката на думите (№ 15);

- особености на техниката на превеждане: *figura etymologica* в старобългарския превод на Книга Изход (№ 12; № 15).

Публикациите по темата „Старобългарският превод на Книга Изход“, с които доц. В. Желязкова участва в конкурса за „професор“, задълбочават и разширяват утвърдените в славистиката и библеистиката становища, свързани както със старобългарския превод на небогослужебния (пълния, чети-) текст на старозаветната книга Изход, така и на четенията от нея, включени в богослужебните книги Паримейник, Миней и Триод. В студиите и статиите се разработват нови теми и проблеми, налице са несъмнени приноси:

- В. Желязкова включва в текстологическите анализи лингвистичен аспект, което е позволило да се открие усложнената картина на южнославянската редакция на Книга Изход: тя не е единна, а се разделя на две групи: *влахо-молдавски* преписи, възхождащи към търновски протограф, съхранил следи от глаголически протопревод (грешки при транслитерирането на кирилица на глаголически числови означения, архаични граматически особености, лексика, характерна за ранните богослужебни преводи и др.) и *западнобългарски и сръбски* преписи, които показват по-голяма близост с ранните руски преписи. Това ново становище В. Желязкова е онагледила чрез сравнителните таблици на разночетенията между Septuaginta, група А., група Б. и руските преписи (№ 10: 250–251). Това е сериозен принос към досегашните резултати от изследванията на старобългарския превод на Книга Изход.

- Важен критерий за групирането на различните преписи на Книга Изход по редакции са „тълковните“ заглавия на библейските книги, което за пръв път е установено от В. Желязкова. Значението на този нов параметър за текстологическото проучване на старобългарския превод на Книга Изход убедително е доказано чрез богатия материал, включен в две таблици (№ 8: 109–114; 116–117);

- Приносно е изследването на граматическите особености в езика на отделните редакции на старобългарския превод на Книга Изход. Именно този аспект в проучването на БарсЗ, заедно с лексикална характеристика на превода, са

доказателството, че изборът му като основен препис за критичното издание на Книга Изход е основателен;

◦ Наблюденията върху взаимоотношението между двете разновидности на Книга Изход (богослужевна и небогослужевна) довежда до важен извод. И въпреки че в нито един препис не се е съхранил “в чист вид“ чети-текстът на тази старозаветна книга, има основание за становището, че първоначалният му старобългарски превод не е включвал стария превод на паримииите: ако на места има следи от архаичния им превод, те най-вероятно са били включени от преводача „по памет“ (№ 11: 231, 238). Анализирайки езиковите особености и техниката на превеждане, В. Желязкова свързва чети-превода с текстовете, преведени или редактирани в Преслав (№ 11: 238). Според нея редактори и преписвачи постепенно са заменяли чети-текст със служебен текст. Картината обаче е много по-сложна, защото след анализа на езика на паримейния и на чети-превода тя заключава, че „в Книга Изход архаичните конструкции са характерни за пълния, а не за по-стария паримеен превод“ (№ 11: 235). Този твърдение обаче изисква специално допълнително изследване.

◦ Приноси са двете публикации за четивата от Книга Изход в Служебните минеи и в Триода. Сравнява 9-те перикопа от Книга Изход в Минея от група ръкописи от XIII–XV в. с четивата в Паримейника и с чети-превода по всички запазени южнославянски преписи и по 20 руски преписа. Изводът е, че преводът на перикопите в някои от минеите не е нов, а отразява паримейния превод (преводът на перикопите в Скопския миней възхожда към много стар образец на Паримейника и съдържа граматически архаизми); в други служебни минеи се отразява късната редакция на Паримейника (вероятно Атонската). Важен е изводът, че отделните четива от различните библейски книги в Минея имат различна текстологична традиция и следва да бъдат изучавани поотделно. Особено висока оценка заслужава студията за четивата от Книга Изход в Триода. Изследването е задълбочено и изчерпателно. Разгледано е отношението между редактирания текст на четивата от Книга Изход в новоизводните триоди и текста им в т.н. късна редакция на Паримейника. В. Желязкова счита, че паримииите в новоизводните Триоди, в Паримейника по късната редакция и в пълните преводи на Книга Изход от късната руска редакция възхождат към атонската редакция на богослужевните книги (№ 14: 16). Когато отговаря на въпроса в коя богослужевна книга е извършена редакцията, тя се присъединява към становището на Г. Попов, че паримииите вероятно са били редактирани в рамките на Триода и Минея и че върху

тяхната основа на руска почва е оформен новоизведен Паримейник (№ 14: 16) Приложението към статията е ценно и полезно за цялостното проучване на Книга Изход в съществуващите две версии на превода: богослужебна и небогослужебна (№ 14: 18–37).

◦ Публикациите, свързани с изследването на лексиката на старобългарския превод на Книга Изход, по-скоро маркират направленията, в които би следвало да се работи след осъществяването на изданието, за да може да се приложат методологичните принципи за изчерпателност и системност на проучванията. Ценен принос на разработките, посветени на лексиката, е установеното наличие на лексикални пластове (кирило-методиевски и преславски), както и присъствието на лексика, характерна за текстовете от атонската редакция. Висока оценка заслужават лингвистичните етюди № 9, № 11, № 13 и № 15, посветени на конкретни проблеми, а също и проучването на техниката на превеждане, редките думи, на лексикалната семантика и промените в значенията при развитието на старобългарския език.

Разбира се, следва да се отбележат и някои сериозни проблеми, останали встрани от научното ползрение на В. Желязкова, както и някои дребни неточности и грешки. Преводът на Книга Изход в двете разновидности е осъществен в период, който има точни времеви граници. Именно в тези граници работят преводачи, чиито имена и преводи са известни и установени. Не е оправдано при изследването на езика на превода да не се постави въпросът (ако не като важен, то поне като нерешен!) за личността на преводача и да не се направи опит да се установи, като се очертае кръгът от конкретни текстове или предполагаеми преводи, дело на същия преводач. А при наличието на *Старобългарско-гръцки речник* и на *Гръцко-старобългарски речник* на лексиката на Книга Изход по Барс³ това не е затруднителна задача (ако не като цялостно задълбочено изследване, то поне като „сондажно“ проучване в тази посока).

Ще отбележа и едно-две неубедителни твърдения или неточности. Определянето на някои граматически форми като архаични невинаги е безспорно, напр. наличието на дв.ч. (№ 2: 25; № 10: 245). Употребата му е показател за старинност на превода само ако е последователна и безизключителна и ако се прилага както на парадигматично, така и на синтагматично равнище (през XIV век форми за дуалис се срещат и в оригиналните съчинения на писателите от Търновската книжовна школа). Формите *рѣхъ*, *рѣшл/рѣшж* (№ 2: 25; № 10: 245) от първи стар сигм. аор. също не са категорично доказателство за архаичност: употребяват се често и в преводни, и в оригинални

текстове от XIV век; формите на дрѣво и дѣло по консон. склон. тип са по-скоро остатъци от консонантното склонение (или предпочитание на преводача?), отколкото доказателство за старинност на превода; не е категорично определянето на формата възрастъшю като мин.деят.прич. от въз(д)растити, въз(д)ращж, въз(д)растиши (ако беше така, тогава мин.деят.прич. щеше да е възращшю); по-вероятно е да е от въз(д)расти, възрастж, възрастиши (не е изключено обаче във възрастъшю да е налице депалатализация!); вероятно чисто случайно трѣва е определена като архаична дума, а жертва – като преславизъм (№ 10: 249).

Убедена съм, че въз основа на 15-те публикации уводната студия към изданието на Книга Изход ще бъде добре структурирана и прецизно разработена.

Част 2. Издаване на старобългарски текстове и на речници

Първият от трите ръкописа е текстът на подготвеното от В. Желязкова издание на Книга Изход (153 стр.), който предстои да бъде обсъден в научното звено на КМНЦ и препоръчан за печат. Старозаветната Книга Изход се издава по утвърдения образец на публикуваните вече Книга на дванадесетте пророци с тълкувания (Златанова 1998), Книга на пророк Иезекиил с тълкувания (Тасева, Йовчева 2003) и Старобългарско-гръцки указател към Книгата на пророк Иезекиил (Илиева 2013). Текстът на Книга Изход е научно разчетен и напечатан по основния препис Барс3, възпроизведен е максимално точно страница за страница и ред за ред, спазени са правописът и системата от надредни и препинателни знаци. Палеографските и кодикологичните особености на Барс3 са дадени в бележки под линия. Отдясно е разположен критичният апарат, като за разночетения са използвани останалите запазени южнославянски преписи на тази старозаветна книга, както и по един от типичните представители на руската ранна, късна и хронографска редакция. Стемата на преписите на Книга Изход онагледява текстовата ѝ история. Представени са и принципите за издаването на текста. Текстът е разчетен научно коректно и е набран грамотно и професионално.

Вторият приложен ръкопис *Старобългарско-гръцки речник* (212 стр.)

Публикуването на този речник ще е от изключително значение за проучването на старобългарския превод на отделните книги на Стария завет. В предговора към Речника е описана структурата и съдържанието на отделната речникова статия: заглавна дума, съдържанието на първия и на втория справочен дял, даден е списък на съкращенията. Не е посочен какъв е броят на речниковите статии, включени в него.

Гръцките съответствия на славянските думи са по критичното издание на Дж. Уивърс. Лично аз имам бележки и препоръки, свързани с лематизацията, с точността при формулиране на значенията на съвременен български, с отразяването на семантичните нюанси на старобългарска дума, която превежда две или повече гръцки думи, но това са само мои бегли впечатления и е възможно да не са основателни.

Третият ръкопис е *Гръцко-старобългарски речник* (70 стр.)

Изключително ценен справочник, въз основа на който става възможно да се изследва техниката на превеждане от гръцки и да се очертае индивидуалният почерк и стилът на книжовника преводач.

ДРУГИ ПУБЛИКАЦИИ

1. Книги

Към материалите за конкурса са включени и три съавторски книги с участието на В. Желязкова:

Желязкова, В., Н. Зафирова. Българска кирило-методиевска библиография. – В: Кирило-методиевска библиография. 1934–1944. Под общата редакция на Св. Николова. С., 2010, 203–389. (№ 19)

Този библиографски указател допълва публикуваната през 1942 г. „Кирило-Методиевска библиография за 1934–1940 г.“ на М. Попруженко и Ст. Романски с български материали, но я продължава до 1944 г. Библиографията съдържа 3121 заглавия на български кирило-методиевски публикации – монографии, студии, статии, рецензии, отзиви, прегледи, учебници, художествени произведения и др., всички описани de visu. За издирването им са прегледани 379 списания и вестници от периода 1935–1944 г., представени са и 32 книги – научни и научно-популярни, изцяло или частично посветени на Кирило-Методиевото дело.

В. Желязкова е специализирала Библиотекознание и научна информация в СУ „Св. Климент Охридски“ и изработеният указател е изчерпателен и прецизен.

Славяно-русский пролог по древнейшим спискам. Синаксарь (житийная часть Пролога краткой редакции) за сентябрь–февраль. Том I. текст и комментарии. Издание подготовили Л. В. Прокопенко, В. Желязкова, В. Б. Крысько, О. П. Шевчук, И. М. Ладыженский. Под редакцией В. Б. Крысько. Москва, 2010. 822 стр. (№ 20)

Славяно-русский пролог по древнейшим спискам. Синаксарь (житийная часть Пролога краткой редакции) за сентябрь–февраль. Том II. Указатели. Исследования. Издание подготовили В. Б. Крысько, Л. В. Прокопенко, В. Желязкова, И. М. Ладыженский, А. М. Пентковский. М., 2011. 856 стр. (№ 21)

Това двутомно издание на най-стария запазен препис на Нестишния пролог – Софийския, руски ръкопис от края на XII – нач. на XIII в. е резултат от работата по съвместен проект с Института за руски език „В. В. Виноградов“ към РАН и вече е

оценено високо от научната славистична критика. Приносът на В. Желязкова е описан в предговорите към двата тома: нейно е разчитането на текста на Софийския пролог по фотокопия на ръкописа, изготвила е славяно-гръцките словоуказатели на думите и формите от Софийския пролог – лематизиране и систематизиране на славянските форми, както и указателя на имената на светците, празниците и събитията, за които в ръкописа има отбелязана памет.

В автосправката за научните си приносите доц.В. Желязкова е групирала останалите студии и статии според тематиката, съдържанието и проблемите, които се разработват в тях.

Към *Старобългарска лексикология* са отнесени публикациите № 28 и № 29, които са в съавторство с В. С. Ефимова (към документите е приложен разделителен протокол). В първата статия на основата на сравнението на лексика от старозаветни книги с лексиката на старобългарския ръкописен канон се разглеждат проблеми, свързани с формирането на лексикалния фонд, с преводаческите принципи на книжовниците, с употребата на думи от народната реч, със създаването на нова книжовна лексика и неологизми, но водещото при този метод на проучването е да се тръгва от гръцката към славянската лексема (№ 28: 13). Във втората статия се изследва в кои случаи словосъчетанията могат да бъдат възприемани като единици за номинация и в кои – като единици за описание. Въз основа на принципа, че единиците за номинация означават един лингвистичен концепт, се описват, анализират и класифицират словосъчетанията номинации в съпоставка със структурата и семантиката на гръцките им съответствия.

Към *История на Нестишния пролог* освен двутомното издание (№ 20 и № 21) се отнасят и публикациите, свързани с текстологически наблюдения върху този тип кодекс (№ 22, № 25, № 27). В Нестишният пролог в състава на ръкопис № 73 от сбирката на НА на БАН са представени проложни четива само за избрани празнични дати от втората половина на църковната година, но в него се откриват и жития, разширени с нравоучителни съчинения, което е характерно за руската традиция (№ 22). Изследвайки проложните жития в празничен миней № 23 от сбирката на НА на БАН, В. Желязкова изказва предположението, че много е вероятно сред изворите на състава му е имало и Нестишен пролог, включващ и агиографски произведения от XIII в. (№ 27). Въз основа на двутомното издание на Нестишния пролог (№ 20 и № 21) са изследвани сложните думи в него. Представени са техните структурни, семантични и стилистични

особености, установено е, че по-голямата част са калки от гръцки и са възникнали непосредствено в процеса на превода. Изолирана е група *composita*, които не се срещат в историческите речници или ако присъстват в лексикографски справочници, примерите са именно от Нестишния пролог (№ 25).

Някои от статиите са посветени на *Изучаването на Кирило-Методиевото дело и Кирило-Методиевските традиции през XX в.* В обзорна студия в съавторство с Н. Ганчева (№ 24, приложен разделителен протокол) е разкрит изследователският интерес към ръкописите, съхранявани в Синайския манастир „Св. Екатерина“ и в няколко библиотеки в Йерусалим. Посочена е библиография по описанието на ръкописите и по изданията им, обобщени са проблемите, разработени в изследванията по палеография, изучаването на славянските писмени системи, на езика и пр.

Статии № 23 и № 31 макар и да не са с палеославистична тематика, са много ценни с неизвестните сведения, които съдържат и които също имат пряко отношение към изучаването на Кирило-Методиевото дело и традиции през XX век.

На В. Желязкова принадлежи и изготвената *библиография* на изследванията върху Симеоновия сборник, която включва 375 заглавия, подредени по хронологичен ред (№ 30). Автор е и на 10 рецензии и обзори (№ 32–33; 35–42) и на една персоналия (№ 34).

Три от статиите ѝ (№ 43–45), макар и свързани с делото на първоучителите, имат *научно-популярен* характер, но такива публикации би следвало да са неотменна част от научното дело на всички български слависти.

Преводи

Преводът на руски език на църковнославянския текст в изследването на Ив. Гергова „Духовни образи“ е дело на В. Желязкова. Изпълнен е на отличен руски език, с еквивалентно предаване на сложната терминология и с коректно отношение към текста на авторския оригинал.

Цитирания

В справката за цитирания за периода 1991–2018 г. доц. Желязкова е представила коректно изработен списък с общо 302 цитиращи източника на 27 нейни публикации. Убедена съм, че цитиранията са повече (има предвид, че не виждам голяма част от цитиранията на нейни публикации в моите изследвания, вкл. и в най-новите от 2018 г.). Но и представената справка е убедително доказателство, че изследванията на В.

Желязкова са известни у нас и в чужбина и са цитирани от видни учени слависти, византолози и богослови, което само по себе си говори за научната им стойност.

Преподавателска дейност

Работата на Кирило-Методиевския научен център към БАН не предполага широка преподавателска дейност, но доц. В. Желязкова е имала възможност да изнася лекции в университети в България и в чужбина:

1. Лекции по програма „Еразъм“ в Университета Алберт Лудвиг във Фрайбург (2016), в университета „Константин-Кирил Философ“ в Нитра (2017) и в Лисабонския университет (2018)
2. Отделни лекции в Института по славянска култура, Москва (2013) и в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (2017)

Искрено ме радват научно-популярните ѝ лекции и участията в масмедии:

1. Участие във филма “Bulgaria in COST. Three Success Stories” (2014 г.)
2. Участие в Софийския фестивал на науката (2017 г.)
3. Участие в предаването на БНР, програма „Христо Ботев“ – Лабиринти на познанието (2017 г.)
4. Участие в предаването на телевизия Bulgaria on Air „Фамилно“ (2018 г.)

Участие в научни форуми

За периода 2005–2018 г. е представен списък на 24 участия в национални и международни конференции, научни четения, симпозиуми и конгреси. Това доказва не само активността на научните изяви на В. Желязкова, но и нейния авторитет на учен, който е бил канен за участие с доклади на престижни научни форуми.

Проектна и експертна дейност

През периода 1999–2016 г. е ръководител на три научно-изследователски проекта, двата от които са международни.

През периода 2002–2018 г. е участник в 10 национални и международни проекта.

Доц. В. Желязкова развива и експертна дейност:

Член на експертната комисия по направление 8 за конкурса „Подпомагане на млади учени и докторанти – БАН“ (2017)

Член на ВНЕК - Периодика към Фонд „Научни изследвания“ (2017)

В заключение

Доц. д-р Веселка Неделчева Желязкова участва в конкурса за академичната длъжност „професор“ с научна продукция в различни направления. Основната част от нейните публикации е свързана с мащабния проект на КМНЦ „Старобългарският превод на Стария завет“. Представените разработки върху старобългарския превод на Книга Изход за участие в конкурса се равняват на монографично изследване по една обща тема. Публикациите на В. Желязкова са на разнообразна тематика, издадени са в авторитетни специализирани научни издания у нас и в чужбина на български, руски и английски език. Разработени са задълбочено, с научна компетентност, с прилагане на комплексен подход, основани са върху утвърдени в славистиката теоретични постановки, ползва новаторски подходи и съвременни методологични принципи. Едно

от ценните качества на доц. д-р Желязкова е опитът ѝ в издаване на славянски текстове и работа с ръкописи. Научните ѝ публикации имат несъмнен приносен характер за палеославистиката, библистиката, старобългаристиката, славянската текстология, лексикографията, палеографията и кодикологията. Многобройните цитирания на научните ѝ публикации са доказателство за нейния авторитет на учен у нас и в чужбина. Проектната ѝ дейност е активна, има многобройни участия в национални и международни научни форуми.

Като имам предвид всичко това, препоръчвам на почитаемото Научно жури да присъди академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.1. Филология, на доц. д-р Веселка Неделчева Желязкова за което аз самата убедено ще гласувам.

10.09.2018

Велико Търново

проф. д-р Мария Спасова